

Kültür Hiyerarşisi

Sam Harris'in Ayaan Hirsi Ali ile podcast'ini dinlerken, Ali halihazırdaki batı demokrasilerinde insanların kendilerini çok sansür ettiklerini ve bilhassa İslam konusunda fikirlerini dışa vurmadıklarını söyledi. Daha doğrusu İsviçre ile İsveç'i mukayese etti ve ilkinde insanların bu konuları *dürüst* bir şekilde konuşabildiklerini ama İsveç'te *kendini sansürün* çok yaygın olduğunu söyledi.

Demokrasi kendini sansürleme rejimi, buna değinmedi pek. Daha doğrusu temsili demokrasi zaten demokrasi dediğimiz kavramın suyunun suyu, insanlar kendilerine uygun birini seçiyorlar ve onların adına tüm hayati kararları bu seçtikleri alıyor. Bu aradaki *redirection* bizi linç kültüründen, demogojiden, insanların çeyrek akılla hayati konularda karar vermeye çalışmasından koruyor. Daha doğrusu çeyrek akıllı insanlar yerine yarım akıllı siyasetçiler tarafından yönetilmek ve bunların da arada sırada halktan oy istemesi ve buradan meşruiyet devşirmesi şeklinde bir sistem var.

Burada aslında bir *šov* dönüyor, halkın iradesini temsil edenlerin onun için, onun adına, ona göre en iyi kararları alacağı kabul ediliyor ama bu test edilmesi mümkün olmayan bir önerme. Kalabalık dünyada elimizden gelen en fazla bu olduğu için test etmenin anlamı var mı, onu da bilmiyoruz.

Ancak bunun yanında bir de *tolerans* (tahammül/hoşgörü) gibi de bir fikir var. Bunun demokrasinin ayırdedici vasfı olduğu, demokrasilerde kültürlerin birbirine saygı dyduğu dile getiriliyor. Yüzünden okuduğumuzda çok fantastik ve güzel, insanlar birbirine hoşgörü gösteriyor, farklı fikirler siyasi olarak yarışıyor, halk bu farklı fikirlerin temsilcilerini seçiyor ve onlar da devleti yönetiyor. Oyh.

Ancak sorun bu fikirlerin aslında temel akışı, diyelim mülkiyet, ulus vs. gibi bu demokratik *cereyanın* doğru akmasını sağlayan sistemi değiştirmeye yönelik olduğunda ne yapılacağı? Demokrasiler nereye kadar tahammüllü?

Anladığım kadarıyla demokrasilerin tahammülü de, eskilerin imparatorluklarından fazla değil. Hatta ulus fikri gereğince daha da az. Eskiden imparatorun tebaası hangi dinden, kökenden olursa olsun, onun tebaası olmakla belli haklara kavuşuyordu. Batının bugünkü hali bu seviyenin de altına düşmüş durumda. Buradan nasıl bir *demokrasi methiyesi* çıkar bilmiyorum ama *dünyanın gördüğü en toleranslı kültür* diyemeyiz. İnsanların birbiriyle girdiği çatışmaların önemli bir kısmı, eskiden de, bugün de fikir çatışması değil, menfaat çatışmasıydı ve bugün menfaatler düzenin devamını içerdiği için daha az çatışma çıkıyor olabilir. Ancak bu barışın *tolerans* ve *kültür* kaynaklı değil, menfaat kaynaklı olduğunu da söylüyor.

Hangi devlet olursa olsun, kurduğu düzeni yıkmaya çalışmayan *farklı fikirlere saygı* duyar. Eğer bir menfaat davası gütmüyor, bir siyasi plan peşinde koşmuyorsa, adam tanrıyı inkar etmiş veya farklı tanrıya inanmış veya şu fikri veya bu fikri savunmuş, çok mühim sayılmaz. Bununla beraber eskiden insanlar birbirlerine çok daha bağımlı oldukları için, bu bağımlılık bir kültürel sıkılığı meydana getiriyordu ve bunun da doğrudan siyasi sistemle bir işi aslında yok. İnsanların eskiden daha az toleranslı olması, hem dağıtacak kaynakların azlığından, hem de insanların her konuda birbirlerine doğrudan

muhtaç olmasındandı. Bugün insanları sadece maddi durumlarına bakarak değerlendirebiliyoruz, çünkü, hepsinin başında, elimizde standart bir ölçü var: Para. Paranın standart bir ölçü olması, *tolerans* açısından, muhtemelen kültürün ilerlemesinden daha önemli bir etki meydana getirmiştir.

Günümüzde Batı'nın içinde bulunduğu kriz, aşağı mahallede (yani 20. yüzyılın ikinci yarısında) kendi söylediği yalana, yukarı mahallede inanmaktan kaynaklanan bir kriz. Düzene tehdit olmadığı sürece tabii ki göçmenlere de, diğerlerine de saygıları sonsuz olmalı ancak bu sadece bir propagandaydı ve biz de sanırım kanalar arasındaydık.

Batı bu krizi eski ulus devlet mantığına, kültür devleti mantığına dönerek bir çözüm bulacaktır. Bize kalan hisse de, kimsenin toleransına, hoşgörüsüne muhtaç olmama duası.

Kürtlere dair bitmeyen yazı

İnsan Beşiktaş'taki gibi 40 kişinin bir bombayla öldürüldüğünü haber aldığı zamanlarda, kendini *bu iş nasıl çözülür?* diye sorarken buluyor. Yazdıklarımın, düşündüklerimin veya bu sıra düşünülen, söylenenlerin çok faydası olduğunu düşünmüyorum. Siyasetçi de olsa, devletin imkanlarını elinde de tutsa, diyelim Erdoğan da olsa, bu savaşın içindeyken, herkesin söyleyeceği *sıradan* şeylerden başkasını söyleyemez. Söylese de faydası olmaz, mücadelenin yönünü değiştiremez.

Bu savaş bu milletin kendi bilerek, isteyerek, bir şeyler kazanma umuduyla dahil olduğu bir savaş değil. Kürtler için de durum farklı değil. Bir adam, falanca Kürt mahallesinde doğmuş, kimliğini bu yoldan kazanmış ve sonra bu kimliğin bir ulus olması gerektiğine inanmış. Bunun için de, *silahlı mücadele* etmek gerektiğini söylemişler, bir örgütü göstermişler, orada bir rol vermişler, hayatına bir anlam katmışlar. Bu adamın bu savaşı *özgür iradesiyle* tercih ettiğini düşünmüyorum, biz de özgür irademizle tercih etmiyoruz çünkü.

Dennett, insanların çoğu Tanrı'ya inanmaz ama *[Tanrı'ya] inanmaya inanır* diyor kitabında. Ben de milliyetçiliğin içeriğine inanmam, yani bir Türk'ün, Türk olduğu için diğer insanlardan özde bir farkı olduğuna inanmam ancak *milliyetçiliğe inanmış* olması, bir milletin karakterini değiştirir. Tarihle ilgili, geçmişle ilgili anlatacak hikayelerinin olması, eski hesaplarının bulunması da bu milletin karakterini değiştiriyor. Nasıl ki Noel Baba aslında yok, ancak varmış gibi yapınca *var* oluyorsa, Türkler de aslında farklı değil ama *farklıymış* gibi yapınca farklı oluyorlar.

O sebeple milliyetçilik konusunda eskisi kadar *önemsiz, anlamsız, zararlı* mealinden *çözümlemelerim* yok. Daha çok söylenenin sözde kaldığından şikayet ediyorum, üstünsen, adilsen, dünyayı idare ettiysen, bunların sırf üstünlük/milliyetçilik söylemiyle yapamazsın. Üstünlüğün birinci şartı *gerçeğin kölesi* olduğunu farketmektir ve bunu kafadan atma Osmanlı edebiyatıyla yapamazsın mesela.

Neyse de, konuyu dağıtmayalım: Bizim silahlı Kürt hareketleriyle¹ devamız, en başta onların *ulus olma hakkını* tanımakla alakalı. Bunu tanımak istemiyoruz, yani Kürtlerin de *kendi kaderini tayin hakkı*

¹PKK veya KCK şemsiyesindeki örgütlerin *Kürt* olmadığı, Kürtleri temsil etmediği iddiası siyasi açıdan hoşuma gidiyor, an-

olan bir ulus olduğunu kabul etmiyoruz. Onların ayrı bir devlet, ayrı bir *kuruluş miti*, ayrı bir *tarih* vs. sahibi olmasını istemiyoruz. Bireysel haklarıyla bir sorunumuz yok, otuz senede bireysel hak vermekle başımıza bir şey gelmediğini öğrendik ancak onlar da bireysel hak almak için ölmenin lüzumlu olmadığını öğrendi. Şimdiki dertleri *ulus hakkı* ve bunun bizim için anlamı *bölünmek* oluyor. Ayn-el-Arab'da o kadar heyecan yapmalarının sebebi buydu, çünkü ilk defa (aşiret, örgüt vs. değil) ulus olarak bir şeyleri becerebileceklerini hissettiler.

Velakin aramızda şöyle bir sorun var: Biz onların istediğine *he* diyecek kadar zayıf değiliz, devlet geleneğimiz de her ne kadar yavaş çalışsa da hala yaşıyor. Bu milletin kendini harekete geçirmesi, 15 Temmuz'da da görüldüğü gibi kıcıkırık kantonlarda Amerikan destekli *uluslaşma* denemelerine benzemiyor. Tarihini okurken Niğbolu'yu, Mohaç'ı, Preveze'yi okuyan bir milletin de taşradaki iki il merkezinde bayrak dalgalandırmanın ne demek olduğunu anlayamayışı bundan. Biz bu sebeple Ayn-el-Arab'dan dolayı HDP'nin yükselişini anlayamadık mesela.

Bununla beraber Kürtlerin tam bir uluslaşma serüveni yaşaması da zor. Çünkü ulus olmak için gerekli *müstakil burjuvazi* yok. Zengin Kürtler var ama zenginleşmeleri büyük ölçüde Türkleşmelerine bağlı. İçten içe veya madden destek verseler de, bir Kürt siyasi hareketi kurup, bunu çekip çevirecek ve sonunda mikromilliyetçilikle ufalanıp gitmeyecek kadro/fikir yok. Öcalan dışında etrafında birleşecekleri bir isim yok, o da ölümsüz değil ve öldüğü vakit, Kürt ulusçuluğunun 1980'lerin gevezeliğine dönmesi muhtemel.

Uzun lafın kisası onların da bu savaşı kazanacak gücü yok. Bu iş sadece maddiyat işi değil, uyuşturucu parasıyla veya Amerikan silahıyla örgüt çevirmekten fazla bir de mefkureye bakıyor. Bunu antik sosyalist sloganlarla doldurmaya çalışıyor olabilirler ama biz Orta Amerika'da yaşamıyoruz ve dönemimiz de İslam'ın *anlamını kaybettiği* bir dönem değil, dünya 20. yüzyılın başındaki buhrandan başka bir buhran yaşıyor ve Batı adamı İslam'ı kendine düşman gördükçe, müslüman da dinine daha çok yapıyor.

Diğer taraftan bizim de bu savaşı tamamen kazanacak gücümüz yok. Bizi bir yapan tarihimiz, aynı zamanda bize durduk yerde düşman üretiyor. Türk dediğimiz zaman Balkanların ucundan, İran'ın ötesine kadar sevmeyeni seveninden çok bir millettten bahsediyoruz. Ermeniler, Süryaniler, Rumlar ve sair kavimler bize kim olduğumuzu unutturmamak için hayli yoğun çalışıyor. Kürtler de bunlara eklendiğinde, kendimizi ufaltma imkanımız kalmıyor. Zaten son üçyüz yılın getirdiği komplekslerimiz kendimizi dev aynasında görmeye sebep, bir de bunlar, *tüm dünya bize karşı, bizi bölmeye çalışıyor* edebiyatının temel taşı.

cak bir yandan da sattığı tek ürün *Öz Hakiki Kürtçülük* olan bir gruba karşı *bizim markette de Kürt ürünleri var* demenin faydası görünmüyor. Evet, Kürtlerin ekseriyeti PKK ve onun silahlı hareketine karşı ancak yine de Kürtlerin pek çoğu siyasi manada benim Türkçü olduğum kadar Kürtçü. Bu sebeple kendimizden başka kimsenin inanmadığı bu *onlar Kürtleri temsil etmiyor* retoriğine devam etsek de, gerçeğe alışmakta da fayda görüyorum. Bir örnek şu: Her siyasi cereyanın içinde Türk milliyetçileri var, ancak bu ayrı bir partini "en öz milliyetçi" olmasına mani değil. Her partide Kürtlerin olması da, bu hareketin Kürtleri temsil etmediği anlamına gelmiyor.

Bu hikayeyi bırakıp, evet, *Türkler ve Kürtler ulus manasında da eşittir* demek gerek *kazanmak* için ve biz bunu diyemeyiz. Savaşıp kaybetmeyi, şehirlerimizin yıkılmasını, öldürülmeyi buna tercih ederiz.

Kazanmanın tek yolu bu mu, askeri yoldan kazanamaz mıyız? Yeni bir dünya savaşı çıkmadığı sürece askeri yoldan kazanmak da imkansız. Bu terörü destekleyen ülkelerle savaşa tutuşup kazanmak bile bu terörü askeri yoldan bitirmek için çare değil.

Aklıma on senedir gelen tek bir çare var: Türkiye'nin tüm Kürtleri içine alacak şekilde genişleyen, federe veya konfedere bir devlete dönüşmesi. Türklere Kürtlere verilen ulus hakkını unutturacak *bir zafer ve fetih*, Kürtlere de, neticede hala Türkiye'de yaşadıklarını unutturacak sınırları belirli bir *Kürdistan* vermek. Ancak bunu yapmak için de gücümüz, kudretimiz, zamanın şartları uygun değil. Bu yönde bir gayret olduğunu seziyoruz, yani Türkiye mümkün olsa 1914 sınırlarına tekrar dönmek istiyor ve o zamandan bu yana yaptığı yanlışları tekrar etmeden buralara sahip çıkmak istiyor ama zamanın çarkı geriye doğru akıyor, maalesef.